

UIT HET VELD: AMFIBIEËN OP PAD

Dit voorjaar zijn weer vele vrijwilligers actief om amfibieën te helpen veilig de weg over te steken. Naast deze overzetacties worden wegen op steeds meer plaatsen voorzien van zogenaamde faunapassages. Veel van deze passages, met name passages onder rijkswegen, zijn in de eerste plaats voor zoogdieren aangelegd, maar ook padden, kikkers en salamanders blijken er regelmatig gebruik van te maken. Naast deze voorzieningen blijken amfibieën ook hun weg te vinden naar fietstunnels om drukke verkeerswegen te passeren.

duikers en bruggen

Rijkswaterstaat heeft de laatste jaren duikers en bruggen onder autosnelwegen zodanig aangepast dat ook terrestrische dieren deze kunnen gebruiken. Duikers en bruggen zijn voorzien van loopplanken of de oevers van de watergang zijn onder de rijksweg doorgetrokken. Deze maatregelen zijn niet zonder succes toegepast. Op de loopplanken en oevers zijn onder andere sporen aangetroffen van muizen, wezels, bunzingen, steenmarters en vossen. Ook padden, kikkers en salamanders blijken deze voorzieningen te gebruiken (zie RAVON nr. 7*). Waarschijnlijk kunnen alle soorten amfibieën die in de omgeving van een passage voorkomen er ook daadwerkelijk gebruik van maken. Zo zijn vorig jaar tijdens een grootschalig onderzoek op een passage bij De Hogt in Brabant sporen aangetroffen van kleine watersalamander en kamsalamander en is een rondscharrelende alpenwatersalamander gezien (informatie G. Veenbaas).

droge faunapassages

Naast 'natte' faunapassages die zijn aangelegd op plaatsen waar een watergang de rijksweg kruist, komen ook 'droge' passages voor. Ecoducten en faunatunnels zijn de meest bekende voorbeelden. Verder zijn bestaande viaducten, fiets- en verkeerstunnels voorzien van een strook met boomstobben. De stobbenwal zorgt voor dekking en schuilplaatsen voor kleine dieren en moet zo de viaducten en tunnels aantrekkelijker maken voor dieren. Vorig jaar zijn drie aangepaste tunnels onder de A27 bij Hilversum in de nazomer door Fabrice Ottburg onderzocht. Op alle drie de locaties ontdekte hij dat padden, kikkers en salamanders langs de stobbenwallen onder de A27 door te trekken. Onder het viaduct Groenendaal passeerden wekelijks een tiental amfibieën. Naast het viaduct ligt een mooie poel waarin veel kamsalamanders voorkomen. De stobbenwal komt hier uit het viaduct en loopt door tot bij de rand van de poel. Blijkbaar vormen de stobben een goede geleiding die de dieren er niet van weerhoudt de droge en koele tunnel te doorkruisen. Ook in het voorjaar worden de tunnels met stobbenwallen doorkruist. Begin mei 2000 zijn sporenbedden aangelegd onder het viaduct

Zandheuvel voor een uitzending van het programma Vroege Vogels. De grond onder het viaduct is erg droog, en lijkt dan ook weinig aantrekkelijk voor amfibieën. Na twee zeer regenachtige dagen vond Jeroen Brandjes onder het viaduct echter sporen van zo'n 15 padden, kikkers en salamanders. Zoogdieren hadden daarentegen het viaduct nauwelijks bezocht.

fietstunnels

Natuurlijk zijn niet alle tunnels en viaducten bij rijkswegen ingericht op medegebruik door dieren. In veel gevallen zijn er (nog) geen specifieke voorzieningen voor dieren getroffen. Vorig jaar is een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik door dieren van fietstunnels onder de A1 op de Veluwe. Hierbij bleek dat ook deze 'kale' voorzieningen door amfibieën worden gebruikt. Eénmaal werd een kleine watersalamander midden onder een fietstunnel gesnapt door Rombout van Eekelen.

Onder deze tunnel had hij meerdere sporen van salamanders aangetroffen, wat vooral opvallend was omdat de omgeving erg droog is en het dichtstbijzijnde water op meer dan een kilometer afstand ligt.

Jeroen Brandjes trof in september vorig jaar in een fietstunnel onder het spoor bij Gouda meerdere gewone padden en kleine watersalamanders aan, waaronder enkele juveniele dieren. Dat de dieren zich ook door de tunnel niet zonder risico konden verplaatsen bleek uit enkele door fietsers overreden padden.

De hiervoor genoemde waarnemingen bij passages zijn gedaan bij onderzoek dat in het najaar is uitgevoerd. Of amfibieën ook tijdens de voorjaarstrek regelmatig van loopplanken, doorgetrokken oevers, stobbenwallen en (fiets)tunnels gebruik maken is niet bekend.

Voor meer informatie kun je terecht bij: Jeroen Brandjes (0345-512710) en Geesje Veenbaas (Rijkswaterstaat Diens Weg- en Waterbouwkunde)

*Jeroen Brandjes, Geesje Veenbaas & Gerard Smit: Amfibieën op loopstroken onder rijkswegen. RAVON 7, jg. 3(1): 1-5. Maart 2000

